

GEZGİN İLE BEZGİN

8.Bölüm - Adana

Gezgin: Adana'nın yolları taştan,

Sen çıkardın beni baştan,

Hem anadan hem kardaştan

Ağam Adanalı paşam Adanalı,

Evde duramıyom sana dadanalı.

Bezgin: Hey güllü hele hele güllü, peştamalı sümbüllü...

Gezgin: Bu türkü ile Adana'da olduğumuz sinyalinin verdik diye düşünüyoruz.

Bezgin: Hatta kokusu geliyorsa Adana kebabının yanında duruyoruz.

Gezgin: Adana şehrini kebaptan başlayarak anlatmayacağız değil mi Gezgin? (Alçak sesle) Al şu karanfili. At ağzına. Al al!

Bezgin: Ne yapacağım karanfili Gezgin.

Gezgin: Ağzımız soğan kokmasın diye Bezgin!

Bezgin: Neden radyonun 4d'si mi çıktı? Koku efekti filan...

Gezgin: Ha ha ha... İlahi Bezgin, seyirciye saygısızlık olmasın diye, iş prensibi yani. Biz Türkçenin Sesi Radyosuyuz Bezgin. Ne diyor şair? Gecesi sümbül kokan Türkçesi bülbül kokan...

Bezgin: Evet, Adana da kebab kokuyor işte!

Gezgin: Evet, biraz şuradan uzaklaşalım yoksa fırsat vermeyeceksin ve Adana'yı anlatamadan programı bitireceğiz.

Bezgin: Hadi anlat da dinleyelim o zaman.

Gezgin: Olur başlıyorum. Ama sen de yardım et biraz.

Bezgin: Biz bir ekibiz Gezgin, merak etme sen.

Gezgin: Adana ülkemizin en kalabalık altıncı şehridir. Şu an bulunduğumuz şehir merkezi, Akdeniz'den 30 km içeride Seyhan Nehri'nin üzerinde bulunmaktadır.

Bezgin: Ayrıca, Adana'nın denize de kıyısı var, değil mi Gezgin?

Gezgin: Evet. Akdeniz sahil şeridinde Karataş ve Yumurtalık isimli iki sahil ilçesi var. Yine Akdeniz kıyısında bulunan Ceyhan ilçesinde ise ticari amaçlı bir liman bulunuyor.

Bezgin: Adana'nın merkezi; Mersin, Adana, Osmaniye ve Hatay illerini kapsayan coğrafi, ekonomik ve kültürel bir bölge olan Çukurova'nın merkezinde bulunur. Bu bölge, yani Çukurova, tarıma oldukça elverişli, geniş ve düz bir arazi.

Gezgin: Adana aynı zamanda yer altı kaynakları açısından da çok zengin.

Bezgin: Evet, Adana ülkemizin en zengin beş maden yatağından birine sahip. Adana'da; krom, demir, manganez, kurşun ve çinko çıkıyor ve işleniyor.

Gezgin: Adana'nın ticaret limanı var, yer altı kaynakları açısından zengin, coğrafyası çok güzel... Anadolu geleneklerinin devam ettiği, kültürümüzün yaşadığı bir şehir... Tarihi çok eskilere dayanıyor, pek çok tarihi eser var burada. Burası her açıdan bir kültür ve ticaret merkezi... Peki ismi nerden geliyor, biliyor musun Bezgin?

Bezgin: Biliyorum tabi. Birçok kaynağa göre Hitit İmparatorluğu döneminde buraya Adanya Uru deniyormuş. Buradan türemiş. Başka bir iddia ise ismin; Mısır'dan gelip Yunan şehri Argos'a yerleşen mitolojik Yunan kabilesi Danaoi'den geldiği yönünde. Ayrıca bazı eski kaynaklarda burada yaşayan insanlar için Dananavo deniyor. Nehir kenarında yaşayan insanlar anlamına geliyormuş.

Gezgin: Homeros'un İlyada'sında şehir Adana olarak anılır. Eski Türk kaynaklarında ise Uru Adaniyya, yani Adana bölgesi olarak geçiyor.

Bezgin: Adana'nın tarihi 3.000 yıl kadar öncesine dayanıyor. Bölgedeki arkeolojik bulgular Paleolitik Çağ'a değin uzanan insan yerleşkelerini gün yüzüne çıkarmıştır. Arkeologların taş bir duvar ve bir şehir merkezi buldukları Tepebağ Höyüğü Neolitik Çağ'da inşa edilmiş ve Çukurova bölgesindeki en eski şehir olarak düşünülüyor.

Gezgin: Biraz da coğrafyasından bahsedelim mi Bezgin?

Bezgin: Olur. Adana, Orta Toroslar'ın bir bölümü ile Amanos Dağları tarafından çevrilidir. Toroslar batıdan doğuya, ta Uzunyayla'ya kadar uzanır. Bu dağlarda 3000 metreyi geçen yüksekliklerin yanı sıra sert yamaçlara ve derin vadilere rastlanır. Toroslar'ın bu bölümünde İç Anadolu'yu güneye bağlayan en önemli geçit olan Gülek Boğazı bulunur. Çukurova'dan bahsetmeden olmaz.

Gezgin: Onu da ben anlatayım. Toros ve Amanoslar ile Akdeniz arasında kalan alana ise Çukurova denir. Misis Dağları pek yüksek olmayan görünümüleri ile Çukurova'yı ikiye böler. Güneyde kalan bölüme "Aşağı Ova" kuzeyde kalan bölüme ise "Yukarı Ova" denir. İl sınırları dâhilinde irili ufaklı birçok akarsu bulunmasına rağmen Seyhan ve Ceyhan nehirleri Adana'nın en önemli akarsularıdır. Adana, tipik Akdeniz iklimine sahiptir. Kışları ılık ve yağışlı, yazları ise sıcak ve kuraktır.

Bezgin: peki Adana’da hangi ürünler yetişir Gezgin, biliyor musun?

Gezgin: Adana; pamuk, buğday, soya fasulyesi, arpa, üzüm ve narenciyenin büyük miktarlarda üretildiği Çukurova tarım bölgesinin pazarlama ve dağıtım merkezidir. Ülkemizde tüketilen mısır ve soya fasulyesinin yarısını Adana’da üretilmektedir. Türkiye’deki yerfıstığının %34’ü ve portakalın ise %29’u Adana’da yetiştirilmektedir. Biz burada ne yapıyoruz Bezgin?

Bezgin: Program sunuyoruz ya.

Gezgin: Adana’yı burada böyle durup mu anlatacağız Bezgin?

Bezgin: Ne güzel işte. Hiç yorulmuyoruz.

Gezgin: Tembelsin işte, tembel. Hadi gel Bedesten’e gidiyoruz. Hem saat kulesi de orada.

Bezgin: Tamam tamam bekle, ben senin gibi genç değilim.

(Yürüme ve saat tik tak sesleri)

Gezgin: Evet, değerli dinleyenler. Şimdi Adana Bedestenindeyiz. Burası semtinde ve Büyük saat kulesinin karşısında bulunmaktadır. 16. yüzyılda yapılmış olan bedesten, 1850 tarihinde Kel Hasan Paşa tarafından onarılmıştır. El sanatlarının yaşadığı yerlerden birisidir burası.

Bezgin: Ben de Büyük Saat’ten bahsedeyim. Türkiye’deki en uzun saat kulesidir. Büyük Saat’in 1882 yılında tamamlanmıştır. Büyük Saat tarihte modernleşmenin simgesi olarak görülmüştür. O zamandan beri, Adana’nın en önemli yerlerinden biri olarak anılmaktadır. Kule kare prizma şeklinde ve kulenin duvarları tuğla ile inşa edilmiştir. Temel derinliğinin de 35 metre olduğunu biliyorum.

Gezgin: Adana’da başka nereleri gezelim Bezgin?

Bezgin: Merkezde gezebileceğimiz pek çok yer var. Taşköprü var mesela, Justinianus (Justinyanus) köprüsü de diyorlar. Sonra Adana Arkeoloji Müzesi var, Etnografya Müzesi var. Ha sonra Sinema Müzesi, Bebekli Kilise, Ulu Camii, Tarihi Kazancılar Çarşısı... Daha bir sürü, say say bitmez.

Gezgin: Ulu Camiye gittin mi hiç?

Bezgin: Evet, yıllar önce gitmiştim. Ramazanoğulları Camii diye de biliniyor. 16. yüzyıldan kalma tarihi bir cami. Ramazanoğulları Beyliği’nin başyapıtı sayılıyor. 1998 yılında Sabancı Merkez Camii’nin hizmete açılmasına kadar Adana’nın en büyük camisi olma özelliğini korumuştur. Yapımına Ramazanoğlu Halil Bey tarafından 1509’da başlanmış; Halil Bey’in ölümü üzerine oğlu Piri Mehmet Paşa tarafından 1541 yılında tamamlanmış. Ramazanoğlu Halil Bey ve Piri Mehmet Paşa ile Mehmet Paşa’nın iki oğlu caminin güneydoğusundaki 1541 tarihli türbede yatmaktadır.

Gezgin: Mimarisi nasıl?

Bezgin: Caminin mimarisi Selçuklu ve Memluk üsluplarını taşır. Duvarları siyah beyaz mermer taşlarla bezelidir. Batı ve doğuda birer kapısı var. Batı kapısı üzerinde iki yılan kabartması olan bir kubbe ve bir kitabe var. Doğu kapısı üzerinde ve minberinin üstünde de birer kitabesi bulunur. Bu caminin asıl meşhur tarafı ise 500 yıllık çinileri. Hem bu cami aynı zamanda medrese, türbe, imaret, hastane gibi yapıları da içeren Ramazanoğlu Külliyesi'nin bir parçasıdır.

Gezgin: E, Bezgin acıkmadın mı artık?

Bezgin: Acıkmaz olur muyum hiç!

Gezgin: O zaman bir yemek yiyelim de, Adana çevresinde birçok milli park ve tarihi kale var, oraları da gezeriz.

Bezgin: Tamam, olur, öyle yaparız. O zaman şimdilik bize müsaade değerli dinleyicilerimiz.

Gezgin: Bir sonraki programımızda başka bir ilimizde görüşmek üzere.

Bezgin: Hoşça kalın.

Gezgin: Hoşça kalın.

